

gospodarske, obertniške in narodne.

Izhajajo vsako sredo po celi pôli. Veljajo v tiskarnici jemane za celo leto 3 fl. 40 kr., za pol leta 1 fl. 50 kr., za četert leta 55 kr.; pošiljane po pošti pa za celo leto 4 fl. 40, za pol leta 2 fl. 20 kr., za četert leta 1 fl. 10 kr.

V Ljubljani v sredo 8. septembra 1858.

Vinski hrami.

Stari prigovor pravi: „Hram stori vino“, in res je to. To se pa pravi z drugimi besedami: „Ni vsak hram za vino dober.“

Olarji so važnost dobrega hrama že davnej spoznali; naši mali vinorejci pa še dandanašnji mislijo, da vsaka luknja, če le nekoliko v zemlji tiči, je za vinski hram pripravna in dobra.

Dober hram (kelder), da se v njem vino hrani in požlahnuje, mora naslednje lastnosti imeti:

1. Toploto mora z zemljo ali navadno studenčnico enako imeti, toraj ne smé gorkeji nad 8 do 9 stopinj R. biti, in to stopnjo toplote mora skor vsaki letni čas obdržati. Da se pa to doseže, mora hram po različnosti poslopij kakih 10 do 12 čevljev globok biti; na severni strani mora vrata imeti, in da hrama sonce preveč ne prepeka, naj še pred-nj postavi kako poslopje ali saj kako drevó zasadi.

Plitvi hrami se včasih brez vsega zidanja lahko ponižajo, če se globočeji skopljejo; če je pa kater napačno postavljen, da ga sonce preveč ogreva, se dá včasih tudi lahko in z majhnimi stroški zboljšati in popraviti, ako se s kakšno štorijo prepne; v nekterih krajih je dovolj, da se le kako drevó zasadi ali visoka brajda napravi, da mu senco dela. Da pa enaka toplota v kleti ostane, se ne smejo vrata odperte pušati, temuč vedno zaperte imeti; pozimi se morajo okna s slamo dobro zamašiti, da se v vlažnih ali mokrotnih kletih sodi ne poté, ali pa da vino v njih ne zamrzne.

2. Zrak mora v kletih vedno čist biti, zato pa tudi ne gré v njih živeža hraniti, kakor na priliko, ne kislega zela, ne repe, ne mesa itd. Ravno tako škodljivo je za vino, če je blizo hrama stranišče (sekret), hlev, gnojnišče itd.

Ker si pa gospodar dostikrat ne more pomagati, da bi blizo hrama stranišča in gnojnišča ne imel, naj hramu škodljivi smrad odvráča z zelenim ali železnim vitriolom in pa s gipsom ali mavcom. Od časa do časa naj vzame nekoliko lotov železnega vitriola in naj ga v vodi raztopi; ta voda se v stranišče (sekret) vlije, in kmalo po tem smrad preide. Z gnojnišči se ravno tako dela, ali se pa gnoj od časa do časa z mavcom (gipsom) potrese. Če se pa gnoj skladoma z zemljo zmešan deva na kup, se mu tudi smrad močno povzame, da vinu tako ne škoduje.

3. Vлага in mokrota vinskim hranom močno škoduje, ker se v mokrih hramih obilo plesnjivca napravi, ktereга se vina dostikrat tako navzamejo, da po njem dišé. Ako se mokrota po napravi strešnih žlebov in po prekopi odpraviti ali zmanjšati ne dá, naj se krog hrama podzemeljske ceví — drenaža — položijo, po kterih se bo svet krog njega kmalo usušil!

5. Hrami se, kjer je moč, s kremenom tako vložé, da je tlak od obéh strani proti sredi nekoliko nižji, to je, da je žlebast, in da se po njem iz hrama mokrota oceja, ker kremenine mokrota ne napada. Po ilovci, škrlniku in apnéniku, posebno pa po apnénem krajdniku se plesnjivec

kaj rad prepenja, zato take tla niso dobre. Tla, ki so s kremenom vložene, se dajo veliko lože čiste in hladne obdržati, če se večkrat, posebno v vročini o poletnem času, z merzlo vodo škropé.

6. Ker se vina v takih krajih, kjer se zemlja trese, rade zblodijo in večkrat iz novega vreti pričnó in se skalijo, zato ni dobro hramov blizo kovačnic, fužin, rudnih stop, cest, železnic itd. staviti.

Po „Wochenblatt der steier. LWG.“

Gospodarska skušnja.

(Gipsan gnoj je veliko rodovitniši kakor negipsan). Grajšak Eichborn iz Hunfelda poleg Magdeburga je nekoliko svojega polja z gipsanim gnojem gnojil, drugi kos polja ravno tako velik in ravno tiste zemlje pa je gnojil z negipsanim. To skušnjo je večkrat ponovil, in zlasti pri reži, in tako je zvedil, da z ravno tolikim gnojem in na ravno tisti zemlji se je na magdeburžkem oralu reži pridelalo 12 korcov in 6 vagánov zernja, 1708 funtov pa slame z gipsanim gnojem, — z negipsanim pa le 9 korcov zernja, 1584 funtov pa slame.

Koliki razloček! koliki dobiček! Ker se gipsa (sadra ali mavca) le toliko potrebuje, da se gnoj v hlevu ali pa na gnojnišu včasih z gipsom po verhu potrese, je očitno, da noben umen gospodar bi ne smel tega gipsanja zanemarjati, ki le kolčikaj rajtati zná. Da pa gips, če se ž njim gnoj potresa že v hlevu pod živino, ali pa kadar se je na gnojišče skidal, za tega voljo rodovitnost gnoja pomnožuje, ker brani, da najtečniši drobeci iz njega izpuhteti ne morejo in se tedaj najboljja moč (amonjak) iz njega ne izkadí, smo v našem listu že večkrat razložili.

„Landw. Anz.“

Kmetijske drobtinice za poduk in kratek čas.

* Kakor je pošteni in premožni kmetijski stan podlaga zdrave deržave in najterdnejša podpora vsake vlade, tako sta dober plug (drevo) in dobra brana podlaga umnega in dobrega poljedelstva.

* Kako nevarno je bičje in ločje pokladati živini, je žalostna skušnja učila nedavnej v Aschaffenburgu. Nek kmet je iz posušenega Šönburškega jezera položil svojim trem kravicam kërme; ko drugo jutro pride v hlev, najde vse tri cerknjene na tleh. Nedavnej se je enaka nesreča zgodila v Stockstadt-u.

* Da bi kmete v Braunschweig-u spodbudili tudi k vpreganju krav, delijo tistim premije, kteri vpregajo krave.

* Nek star vertnar je z navadno vertnarsko škropilnico po rudečem grojzdiču na vertu trosil nek bel prah. Memogredoč gospod ga vpraša: Boštjan, kaj pa potresaš po germu? — Vertnar mu odgovori: Cuker, gospod! — Kaj te seme ližejo, Boštjan? mu reče gospod. — Jez delam kar moram, mu zaverne gospodar; — moja gospoda hoče